

anahtar konuk yazar

SANAYİMİZİN YEŞİL DÖNÜŞÜM YOLCULUĞU

Sultan TEPE / Yönetim Kurulu Sayman Üyesi ve
ISO Sürdürülebilirlik Platformu Başkanı
(İstanbul Sanayi Odası)

Bugün sıklıkla karşılaştığımız bir kavram olan yeşil dönüşüm, doğayla uyumlu eylemleri içeren bir vizyonu temsil ediyor. İnsanlık, çevre savunucusu ve yazar Rachel Carson'ın "İnsan, doğanın bir parçasıdır ve doğaya karşı verdiği savaş doğrudan kendisiyledir" sözünü daha iyi anladığı şu günlerde doğaya ve dolayısıyla kendi yaşamına yönelik olumsuz etkilerini azaltmaya çalışıyor (URL 1, 2023). Çevresel sürdürülebilirliği sağlamayı amaçlayan bir değişim süreci olarak "yeşil dönüşüm" üretimde de ön plana çıkıyor.

Yeşil Dönüşüm

Yeşil dönüşüm, Sanayi Devrimi'nin ardından fosil yakıtların aşırı tüketimi sonucu ortaya çıkan iklim krizi, hava kirliliği, doğal kaynakların azalması gibi çevresel problemleri çözümlenmeye yönelik bir strateji olarak ele alınıyor. Bu strateji, sanayinin ekonomik faydalarını korurken çevreye duyarlı ve sürdürülebilir bir üretim modeli geliştirmeyi amaçlıyor. Yeşil dönüşüm sorumlu üretim ve tüketim yaklaşımı doğrultusunda faaliyetlerin olumsuz çevresel etkileri azaltmak hedefiyle tasarımı gerektiriyor. Üretimde kaynak verimliliği, temiz üretim tekniklerinin benimsenmesi, dögüsel iş modellerine geçiş, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması, enerji verimliliğinin geliştirilmesi, elektrifikasyonun yaygınlaştırılması, karbon emisyonlarının azaltılması ve sifra indirilmesi gibi faaliyetler yeşil dönüşüm çerçevesinde ele alınıyor.

Bahsedilen uygulamalar başlangıçta işletmelere maliyet getirirse de uzun vadede kârlılık sağlaması, yeşil yatırımların sadece sosyal sorumluluk kapsamında değil, ekonomik fayda beklentisiyle de yapılabileceğini gösteriyor. Küresel iklim hedeflerine ulaşmak için özel sektörün yeşil dönüşüm odaklı yatırımlarının uluslararası iş birliği ve toplumsal katkılar ile desteklenmesi ise ayrıca önem arz ediyor. Yeşil dönüşüm, bir çevre politikası olmanın ötesine geçerek kalkınma stratejisi olarak uygulandığında ise bölge halkına istihdam fırsatları sağlıyor, eğitim seviyesini artırıyor ve toplumsal katılımı güçlendiriyor.

Dünyadaki Yeşil Dönüşüm Odaklı Gelişmeler

Çağımızın üretim ve tüketim anlayışını belirleyen yeşil dönüşüm anlayışı hizmetten eğitime, sağlıktan sanayi üretimine kadar tüm sektörleri zincirleme olarak etkiliyor. Bu kapsamda özellikle sanayi açısından ürün, ham madde ve teknoloji seçimlerinde kapsamlı bir dönüşümün ön plana çıktığı yeni bir düzen kuruluyor. Bu doğrultuda teknoloji odaklı üretimin önemi artarken küresel anlamda rekabetçi olabilmek için sanayinin daha yeşil, daha dögüsel ve daha dijital olması bir gereklilik haline alıyor.

Yeşil dönüşümü temel alan bu yeni düzende ülkemiz sanayisini yakından ilgilendiren ve izlenmesi gereken gelişmelerin başında Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) geliyor. Avrupa Birliği (AB), sanayiden ulaştırmaya, enerjiden tarıma kadar birçok boyutta stratejik düzenlemeyi içeren AYM ile yeşil dönüşümü bütüncül bir bakış açısı ile ele alıyor (Avrupa Komisyonu, 2019). Böylece, AB'nin rekabetçiliğini ve küresel liderliğini kaybetmemek için bir büyüme yol haritası hazırlanıyor. Bunun için de pek çok konuda farklı yasa tasarıları, öneriler sunmaya devam ediyor.

Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında özellikle Fit for 55 (55'e Uyum) yasa tasarısı paketi ile gündeme gelen Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması'nın (Carbon Border Adjustment Mechanism) AB ile ticaret ilişkisindeki ülkelerdeki üreticiler üzerinde de doğrudan

etkileri olacağı ön görülüyor. Bununla birlikte Avrupa Yeşil Mutabakatı, enerji yoğun sektörler kadar kaynak yoğun sektörler için de çeşitli kriterler belirliyor. Bu kapsamda özellikle sürdürülebilir ve dögüsel ekonomiye geçiş sürecinde pek çok yeni standardın uygulamaya konması bekleniyor.

Sanayide yeşil dönüşümün öncüsü olmayı hedefleyen AB, Avrupa Yeşil Mutabakatı, AB Sanayi Stratejisi ve özellikle Dögüsel Ekonomi Eylem Planı kapsamında belirlediği dönüşümü gerçekleştirmeye yönelik çalışmaların tamamlayıcısı olarak Net Sıfır Sanayi Yasası (Green Deal Industrial Plan)'nı 2023 başında duyurdu. Yeşil dönüşüme yönelik bu gelişmeler çerçevesinde AB, sanayide inovasyon, çevre dostu teknolojiler, temiz ulaşım, enerji sektörünün karbonsuzlaşması ve yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş ve binalarda enerji verimliliği gibi konularda yapılacak yatırımları da önceliklendiriyor.

Amerika Birleşik Devletleri'nin de iklim kriziyle mücadele etmek, sağlık ve bakım maliyetlerini düşürmek için imzaladığı Enflasyon Azaltma Yasası (Inflation Reduction Act) kapsamında enerji güvenliği ve iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik yatırımlar için 369 milyar dolarlık bütçe de yer alıyor.

Yeşil dönüşüm çerçevesinde yaşanan tüm bu küresel gelişmeler uluslararası ticaret aracılığıyla ülkeleri kaçınılmaz biçimde etkiliyor. Özellikle AB'nin en büyük ticaret ortağımız olması, Türkiye'yi AYM kapsamındaki dönüşümden doğrudan etkilenecek ülkelerden biri haline getiriyor. Bu nedenle de bu süreçte yaşanan gelişmelerin ülkemizde tüm paydaşlar tarafından değerlendirilmesinin önemi her geçen gün artıyor.

Ülkemizde Yeşil Dönüşüm Süreci

Yeşil dönüşüm sürecinde uluslararası rekabet gücünü korumak ve regülasyonlara uyum sağlamak motivasyonu harekete geçen Türkiye 2021'de Paris Anlaşması'nı onaylamış ve 2053 için net sıfır emisyon hedefini açıklamıştır. 2021'de Paris İklim Anlaşması'nı onaylamasının ardından Türkiye'nin güncellenmiş ilk Ulusal Katkı Beyanı (Nationally Determined Contribution-NDC), 27. Taraflar Konferansı (COP27) kapsamında 15-16 Kasım 2022'de gerçekleşen Bakanlar Oturumunda açıklanmıştır (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2022). Buna göre Türkiye 2030'a kadar sera gazı emisyonlarını yüzde 41 azaltacağı taahhüdünde bulunmuştur.

Bu süreçteki en önemli çalışmalardan biri olan Yeşil Mutabakat Eylem Planı, Ticaret Bakanlığı tarafından AB iklim hedeflerine uyum sağlanabilmesi için ülkemiz sanayisinin yeşil yatırımlara yönlendirilmesi, küresel değer zincirlerine entegre edilmesi ve daha yüksek katma değerli ürünler geliştirmesi amacıyla hazırlanan bir strateji belgesidir. 2021 Temmuz'da yayımlanan Eylem Planı, 9 ana başlık altında toplam 32 hedef ve 81 eylemi içermektedir. Söz konusu dokuz başlık ise şu şekildedir (Ticaret Bakanlığı, 2021):

- » Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri,
- » Yeşil ve Dögüsel Bir Ekonomi,
- » Yeşil Finansman,
- » Temiz, Ekonomik ve Güvenli Enerji Arzı ,
- » Sürdürülebilir Tarım,
- » Sürdürülebilir Akıllı Ulaşım,
- » İklim Değişikliği ile Mücadele,
- » Diplomasi,
- » Avrupa Yeşil Mutabakatı Bilgilendirme ve Bilinçlendirme Faaliyetleri.

Eylem planı kapsamında yer alan başlıklarda kaydedilen gelişmeler ile kapsayıcı bir yeşil dönüşüm sağlanabilmesi için çalışılması gereken ilave alanlara yönelik ilgili kurum ve kuruluşların yürüttüğü çalışmaların yer aldığı Yeşil Mutabakat Eylem Planı Faaliyet Raporu 2022 ise yakın zamanda kamuoyu ile paylaşılmıştır.

İklim değişikliği ile mücadeleyi esas alan yeşil dönüşüm

anahtar konuk yazar

sürecinde belirlenecek politikaların, **sanayi**, ticaret, teknoloji ve istihdam üzerinde etkileri olacaktır. Bu nedenle özellikle çalışmaları devam eden İklim Kanunu başta olmak bu dönüşüme ilişkin düzenleyici yasa ve mevzuatlar ülkemizin vizyonunu ortaya koymasına adına da oldukça önemli adımlardır.

Sanayiciler olarak bizler de yeşil dönüşüm sürecindeki sorumluluklarımızın farkındayız ve bu konuda öncü bir rol oynamaya çalışıyoruz. **İstanbul Sanayi Odası** olarak 23 bini aşkın üyemize ve kamuoyuna yönelik sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm konularında farkındalık oluşturmak için çalışmalar yapıyoruz. Buradaki hedefimiz, **sanayimizin** ve **sanayicimizin** gelecekte rekabet gücünü etkileyebilecek “Yeşil Dönüşüm” süreci hakkında bilgilendirmek ve bu dönüşüm sürecinde desteklemektir.

İstanbul Sanayi Odası olarak bu konudaki çalışmalarımıza 2021’de ilk olarak “Sürdürülebilirlik ve Koordinasyon” adıyla yeni bir birim oluşturarak başladık ve sürdürülebilirlik çalışmalarımızda İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir **Sanayi**, Döngüsel Ekonomi, İşin Geleceği, Güvenli Çalışma Ortamı ve Sürdürülebilir Finans olmak üzere beş tematik alana odaklandık. Son olarak, “**Sanayinin** Dayanıklılığı” temasını da altıncı odak noktası şeklinde çalışmalarımıza dâhil ettik.

Sanayi kuruluşlarımızın tümünü dönüşüm sürecine katılmaya teşvik etmek için büyük ölçekli işletmelerden KOBİ'lere kadar geniş bir kapsamda çalışmalar yürütüyoruz. **Sanayicilerimizi** bu süreçte güncel bilgilerle donatmak için “**ISO Yeşil Blog**” ve “**ISO Yeşil Bülten**” gibi yayınlarımızı düzenli olarak paylaşıyoruz (**ISO Yeşil Blog**, 2023). Ayrıca “Kurumsal Karbon Ayak İzi Danışmanlığı” ve “Enerji Verimliliği Danışmanlığı” gibi hizmetlerimizle üyelerimizin yeşil dönüşüm sürecine uyum sağlamalarına yardımcı oluyoruz. Son olarak, hayata geçirdiğimiz **ISO Enerji Masası** ile üyelerimize enerji tedariki ve güneş enerjisi yatırımları konularında yardımcı oluyoruz.

Sonuç

Ulusal ve uluslararası ölçekte yaşanan gelişmeler **sanayide** yeşil dönüşüm stratejisinin önemini artırıyor. Bu süreçte üretim kapasitelerinden bağımsız olarak ekosistemdeki tüm **sanayi** kuruluşlarının yeşil dönüşüm konusundaki gelişmeleri yakından izleyip bu anlayışı benimseyerek iş modellerine entegre etmeleri gerekiyor. Bu doğrultuda durum tespiti niteliğindeki karbon ayak izi hesaplamalarının gerçekleştirilmesi sonrasında ayak izini azaltmak için enerji ve kaynak verimliliğini, yenilenebilir enerji kaynak kullanımını artırmaya yönelik çalışmalar yürütülmesi önem kazanıyor.

Atılacak bu adımlar uzun vadede maliyeti azaltıcı etkiler yaratabileceği gibi, teknoloji ve dijitalleşme kullanımının arttığı yeni iş modellerinin oluşmasını da sağlayacaktır. Yeşil dönüşüme yönelik hedeflerin gerçekleştirilmesinde kilit rol oynayan dijital dönüşüm, sağladığı hız ve verimlilikle büyük değişimler yaratacaktır. Bu nedenle **sanayimizin** bir an önce dijital dönüşüm ile yeşil dönüşüm arasındaki sinerjiyi yakalaması ve küresel rekabet gücünü artırmak için gerekli adımları atması kritik önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Avrupa Komisyonu (2019). *European Green Deal*. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en, Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2023.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2022). *Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2022). https://iklim.gov.tr/turkiye-ulusal-katki-beyani-ni-cop27-de-acikladi-haber-84*, Erişim Tarihi:12 Mayıs 2023.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023). *Paris Anlaşması. https://iklim.gov.tr/paris-anlasmasi-i-34*, Erişim Tarihi:12 Mayıs 2023.
- **ISO Yeşil Blog** (2023). <https://www.isoyesilblog.com/>, Erişim Tarihi:15 Mayıs 2023.
- Ticaret Bakanlığı (2021). *Yeşil Mutabakat Eylem Planı. https://www.ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/yesil-mutabakat-eylem-planı-ve-calisma-grubu*, Erişim Tarihi:12 Mayıs 2023.
- URL 1 (2023). *Rachel Carson Council. https://rachelcarsoncouncil.org/*, Erişim Tarihi:15 Mayıs 2023.